

פ ר ט י כ ל מס. 36/ג

מישיבת ועדת הכנסת
שהתקיימה ביום ד' כ' באדר ב' תשי"א
10.00 (28.3.1951) בשעה

נוכחו חברי הועדה:

- י. הררי - היו"ר
- י. כסה
- ה. ברגר
- ש. פרסיץ
- ס. ארגוב
- צ. יהודה
- ד. בר-רב-האי
- א. תבורי
- י. בר-יהודה
- ח. רובין
- א. ציזלינג
- י. בדר
- א. רוזאל-נאור
- א. ג'רג'ורה
- י. ברץ
- ע. מימון
- פ. אילנית
- ח. מגורי-כהן

פ ר ז מ נ י ם:

- פ. ברוך - שר המשפטים
- נ. ניר - סגן יו"ר הכנסת
- ח. ליאור - מזכיר יו"ר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת
- ס. אילון - מזכיר ועדת הכספים
- מר קיטרון - יועץ משפטי
- ד.צ. פנקס - יו"ר ועדת הכספים
- י. רוקח -
- א. גניחובסקי
- ס. בורוק
- ב. רפטור
- א. בהיר

הדיון על ההסתייגויות במס-הכנסה בשעת הדיון
על התקציב.

סדר-היום:

היו"ר י. הררי:

הישיבה הזאת נקראה לשמוע מה יש לוועדת הכספים להביא בפני ועדת הכנסת לדיון, ואני מוסר את רשות הדבור ליו"ר ועדת הכספים, בכדי להכניס אותנו לענין.

י. בדר:

יש לי תלונה ליושב-ראש ועדת הכספים ואני מבקש להעמיד את הדבר בראש סדר-היום, ואני מוכן לנמק את התלונה.

אני רוצה להודיע לוועדת הכנסת, כי ועדת הכספים קבלה החלטה, וסרבה לתת רשות ליושב-ראש הועדה להביא איזה שהוא ענין בפני יו"ר ועדת הכנסת. לעומת זאת היא החליטה שמר פנקס, בתור אחד מחברי ועדת הכספים, אם הוא ירצה במסגרת הסמכויות שלו כחבר הועדה להביא ענין המענין אותו לכל מוסדות הכנסת, יוכל להביא אותן, אבל לא בתור יושב-ראש ועדת הכספים, אלא כאחד מחברי הועדה.

ועדת הכספים קבלה החלטה סופית ביחס להסתייגויות ובוזה גמרה את תפקידה, אולם יושב-ראש ועדת הכספים, השתמש בהזדמנות בשעה שמסר לכנסת את ההצעות של רוב הועדה, להכניס לנאום גם כמה דברים שנגד החלטת ועדת הכספים. אנו יודעים, שאם יו"ר ועדה יש לו דעה מנוגדת לדעת רוב הועדה, אזי סופיע בשם הועדה חבר אחד, ויו"ר הועדה סופיע בתור אחד מחברי הועדה שיש לו דעה משלו. ואני חושב שזוהי פגיעה קשה בחוק ובנוהג הבית להציע הצעות שהן נגד החלטות רוב הועדה.

היו"ר י. הררי:

גם אם התלונה שלך צחקה ב-100%, הרי אנו עכשיו פועלים בתוקף החלטת מליאת הכנסת אשר העבירה לוועדת הכנסת את הבעיה הזו, ועלינו קודם כל לשמוע מהו הענין. ובכדי להבין את התלונה שלך אין דרך אחרת מאשר קודם-כל לשמוע את יושב-ראש ועדת הכספים.

ח. רובין:

לסדר: אני חושב שאם אנו נכנס לדיון, מוזי הוא צריך להפתח על-ידי בא-כח רוב הועדה. אם יושב-ראש ועדת הכספים במקרה זה אינו סייצג את ועדת-הכספים, אזי הישיבה הזו איננה יכולה להמנהל מבלי שיהיה נוכח בא-כח רוב הועדה.

היו"ר י. הררי:

לעת-עתה ישנו נוהג בתקנות, כי בשם הועדה סופיע יו"ר הועדה, וכל עוב לא שמעתי מהו הענין, אני מוסר את רשות הדבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

ד.צ. פנקס:

אני מודה על רשות הדבור ואני מצטער מאד שחבר הכנסת בדר וחבר הכנסת רובין רצו להקדים רפואה למכה שאינה קיימת.

כיו"ר ועדת הכספים אני אמסור את התפתחות הענינים, וכחבר ועדת הכספים אני אגיש ערעור על החלטת ועדת הכספים בפני ועדת הכנסת.

בשנה הקודמת, בקשר עם הדיון על התקציב, היתה הודעה בכנסת, מטעם הממשלה, וגם מטעם יו"ר ועדת הכספים, על דעת ועדת הכספים, שלא נחליט - אז - על ההצעות השונות שהוגשו בקשר עם שנויים בפקודת מס ההכנסה, אלא ועדת הכספים תדון בשם השנה על כל ההצעות האלה, תנסה לסכם אותן ולהביא אותן לפני הבית בקשר עם הדיון על התקציב בחדש - הדיון שבו אנו עומדים עכשיו רק בחציו.

ועדת הכספים מינתה ועדת משנה בראשותו של חבר הכנסת נפתלי. הועדה נכנסה לעבודה וקיימה כמה ישיבות, אבל הפסיקה את עבודתה לפני כמה שבועות כאשר הממשלה התפטרה. יו"ר ועדת המשנה הודיע

ד.צ. פנקס:

אין בוועדת הכספים שאין הוא רואה אפשרות להמשיך לדון בחומר, ועל כן/הוא בטוח שההחלטות שתתקבלנה, תתקבלנה בצורה אחידה, כמקשה, של ענין מס-ההכנסה, אלא חלקים חלקים, ואולי גם סותרים אחד את השני. ועדת הכספים טרם הספיקה לקבוע עמדה לגבי הודעה זו של יושב ראש ועדת המסנה, ועוד לא קבעה אין היא תמשיך לטפל בשאלות אלה של מס-הכנסה.

בקשר להגשת התקציב הזמני, הונחו על שולחן הכנסת על ידי הממשלה ארבעה חוקים, שאחד מהם הוא חוק תיקון לפקודת מס-ההכנסה בנוגע לתוספת מלחמתית, כי התוספת המלחמתית הזאת יש לה תוקף רק לשנה אחת, וההצעה שהוגשה - חוק לתיקון פקודת מס-ההכנסה, אומר בסעיף 3, כי במקום המלים בשנת השומה 1950/51 יבואו המלים: 1950/51 ו-1951/52. באותו הדבר הוא לגבי סידור חשבון המס של חוברות. כאשר החוק לבא לדיון בוועדת הכספים הגישו כמה מחברי הוועדה הצעות, אשר דנות לא בסעיף זה של הארכת החוקים, אלא בפקודת מס-הכנסה בעצמה, ובשינויים לכל מיני פרטים בחוק זה. כדי להכניס אתכם למטריה, אצטט כמה מהם. למשל היתה הצעה להגדיל את הסכום החופשי של מס ההכנסה מ-250 ל"י ל-400 ל"י, הצעה שניה היתה - מ-250 ל-300 ל"י, הצעה אחרת היתה ל-350 ל"י במקרה מיוחד, ול-400 ל"י במקרה אחר. כן היתה הצעה להגדיל את סכום הניכויים עבור אשה; עבור אשה עובדת; עבור אשה עובדת בחנות בעלה; עבור ילדים; עבור ילד ראשון; נכוי שוה לכל הילדים; הצעה להגדלת הניכוי עבור קרובים, כן היתה הצעה כי בשלבים הגבוהים של מס-הכנסה, יכול המשלם להציע לשלם 50% מכל הכנסותיו (אם נניח בשלבים הגבוהים צריך היה לשלם 60%). כן הוצע לשחרר עולים שאינם מרויחים יותר מ-1.000 ל"י לשנה, במשך השנתיים הראשונות, כן הוצע לבטל את מס קליטה לכל העולים, הוצע להקטין את מס-החברות; הוגשה הצעה לשחרר ניכויים בשביל הורים שאמנם ילדיהם עברו כבר את גיל העשרים, אבל ממשיכים ללמוד בבתי-ספר גבוהים עד גיל 23. הוגשה הצעה לבטל את נקודת ההקפאה שד"ר בדר קרא אותה לפני שנתיים קצנדרו". היתה הצעה להפריד בין חשבון הבעל והאשה במקרה שהיא עובדת, ועוד ועוד.

והיות ואחד מחברי הוועדה, שהוא היה במקרה יו"ר ועדת הכספים הרגיש שהצעות האלה סוטות מן החוק שהוגש לכנסת, ואינן באותה המטריה, ויש בהם חידוש שלא היה נידון לגוף ההצעות האלה בקריאה הראשונה, הודיע החבר הפחד הזה, אחרי שוועדת הכספים דחתה את ההצעות האלה, ואני מודיע שההצבעה היתה דחופה מאוד מתוך לחץ הזמן - אני הצבענו על כל ההצעות האלה ביחד, אן-בלוק - ואני יודע שזאת היא פרוצדורה לא מקובלת ולא טובה אלא שזה היה מאוחר כלילה, ובהזדמנות זו אני מבקש, אם נמשיך לדון במשותף גם בכנסת השניה, לא להעמיד את ועדת הכספים במצב כזה שבמשך 36 שעות רשמיות עליה להגיש תקציב של 80 מליון ל"י. ולולא היינו עובדים במחתרת כבר שבועיים קודם לכן, בכלל לא היינו יכולים להגיש שום דבר, ואני רוצה לציין לטובה שכל חברי הוועדה הרגישו אחריות לא להשאיר את המדינה אף לרגע אחד בלי תקציב מאושר, ואני נמצא בהרגשה מוסרית רעה מאוד לגבי הציבור, כי יש להתיחס לעבודה כרצינות או בכלל לא. אין להטיל על ועדת הכספים עבודה בצורה זו. יכולה הממשלה להגיש ישר הצעה אלא ויצביעו עליה. אני סוכרר בהזדמנות זו לציין את המצב בשבועות האחרונים דנו על כל מיני נושאים בכנסת ורק את התקציב לא הגישו, ומצב כזה לא יכול להמשך.

ועדת הכספים קבלה את ההסתייגויות, והחליטה להעביר אותן לכנסת. אני כחבר ועדת הכספים מרגיש שזה נגד החץ ונגד התקנות. פניתי ליושב ראש הכנסת ושאלתי מה עלי לעשות אם העירעור יש לי לגבי החלטה זו של ועדת הכספים, והוא הפנה אותי לוועדת הכנסת, ומשום כך אני מופיע לפני ועדה זו ומגיש את עירעורי. אני חושב שההצעות האלה אינן במסגרת החוק שהוגשו לכנסת לפי הצעת הממשלה.

ואני רוצה להוסיף עוד נימוק אחד, שבעצם ועדת הכספים קבלה תפקיד מהכנסת לדון בכל ההצעות לשינויים בתקציב-מס-ההכנסה. לזה היה לפני שנה. אבל אני מודיע שוועדת הכספים לא השלימה את העבודה הזאת מטעמים שהודעתם כבר, ואני חושב שמצב העניינים הוא כזה שאין תועלת לדון בזה, כי אין זה נושא שהונח על שולחן הכנסת, ואני משום כך חושב שאין לקיים דיון על ההסתייגויות האלה בדיון על תקציב זה ועל חוק זה. אני מרגיש שוועדת הכספים עדיין חייבת להשלים את מה שהוטל עליה על ידי הכנסת לפני שנה. ואני רוצה להגיד מדוע זה אפשרי: הטבה היא

ד.צ. פנקס:

מפני שהשינויים שיחולו יהיה להם תוקף ריטרואקטיבי החל מה-1 באפריל 1951. זאת אומרת אף משלם מס לא יפסיד דבר אם הדיון יתקיים בחודש מאי על הפרטים האלה.

ולבסוף ישנן הצעות בוועדת הכספים ביחס לשנויים לגבי ילדים, אשר נתקבלו על ידי רוב הוועדה. לדעתי גם החלטות אלה הן בלתי חוקיות. אם ההצעות שנפלו אינן יכולות לבוא בהסתייגויות, אזי גם ההצעות שקבלו רוב אינן יכולות לבוא.

זהו הדיון וחשבון שלי והערעור שלי. נסיתי לחלק בין שני התפקידים, כיושב ראש הוועדה, וכחבר הוועדה אשר הגיש את הערעור.

היו"ר י. הררי:

בטרם אנו ממשיכים בדיון אני מבקש להזכיר לחברי הוועדה שאנו יושבים כרגע כגוף משפטי אשר צריך לדון מבחינה פרוצדוראלית על העניין.

י. בדר:

מר פנקס הודיע כאן בעצמו, כי ועדת הכספים קבלה החלטות, כלומר: הצביעו על ההצעות, ואלה מצאצאא שנתקבלו נכנסו לתוך ההצעה. לכן אני מציע, כי תינתן אפשרות לחברי ועדת הכספים להופיע כאן ולהסביר את העמדה של רוב הוועדה בעניין זה.

ס. ארגוב:

חברי הוועדה טוענים, ובצדק, שאם יכניסו את ההסתייגויות שלהם, זה יכל לשנות את סכומי ההכנסה. אם יעמידו את ההסתייגויות שלהם לדיון רק כעבור חודש, כפי שהצע היו"ר - יוצא, כי הכנסת תעמוד אחר כך בפני העובדה שהיא הצביעה על סכומים אחרים.

ה.צ. פנקס:

התקציב כפי שהוגש מובסס על חוק קיים של מס-הכנסה בלי התחשבות עם ההסתייגויות. אם ההסתייגויות תתקבלנה ← זה לא ישנה את המספרים.

י. בר-יהודה:

אני מדבר רק על הצד הפרוצדורלי ללא כל קשר לאותו התיקון שנתקבל, שהוא בדיוק באותה הדרגה כמו ההצעות שלא נתקבלו, וביחוד כאשר השאלה הזאת נובעת לא רק לעניין זה אלא גם לחוקים אחרים. לדעתי ברגע שהחוק מוצע להארכה - החוק הקודם איננו קיים אלא עומד לפנינו חוק חדש, ועל חוק זה אפשר להוסיף או לגרוע. כי לדעתי לא מעמידים בפני הכנסת רק את המלה "הארכת החוק" אלא את החוק כולו, וכאשר מצמידים חוק להארכה, פירושו הדבר, שאפשר לדון על כל החוק ולהכניס בו שנויים, נאם רואים צורך בכך. ואני סבור שאותו הדיון הוא לגבי חוקי התקציב המוגשים עתה לכנסת. אני חושב שהדבר הוא מבחינה פרוצדורלית פשוט, לא מסובך, ואלמנטרי.

ב. רפפור:

אני סבור, שבעניין זה שעליו החליטה ועדת הכספים ברוב דעות, יובא למליאה כפי שהוחלט על-ידי רוב הוועדה. לו הייתה כוונה מראש שלא יהיה דיון על כך, צריך היה להודיע על כך בכנסת בשעת הגשת החוק, אבל לא כך היה הדבר. אני הגשתי את ההסתייגויות שלי ושום הודעה קודמת בעניין זה לא קבלתי. כן עלי להעיר, כי ההסתייגויות שלי מבוססות על חוק התקציב השנתי, ולכן אני חושב כי כל הויכוח מיותר. אני מציע להפסיק את הדיון כאן בשאלה זו ולחזור לדיון במליאת הכנסת.

א. צילינג:

אני מציע ליו"ר ועדת הכנסת לשאול אם יש תומכים בהצעתו של מר פנקס. אם אין - אזי אציע להפסיק בדיון.

ס. ארגוב:

גם אני מציע להעמיד להצבעה ולהפסיק את הויכוח. השאלה היא פרוצדורלית וברורה מאד, ואני חושב שלא ניכנס עתה לסוגיה זו. לדעתי, במדה שפחוק הופיע להצבעה - נדמה לי שאין שום עילה למנוע הסתייגויות, כי החוק כולו עומד להארכה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת א. ציזלינג - ס. ארגוב 7 -
נגד - -

הוחלט: להעמיד להצבעה את הצעת ד.צ. פנקס.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת ד.צ. פנקס - 2
נגד - 6

הצעת מר פנקס לא נתקבלה.

הינ"ר י. הררי:

ברצוני להוסיף כמה מלים להחלטה שנתקבלה. בקריאה הראשונה, כאשר דנו על התקציב, נגעו בכל השאלות, ועמוד גם על השאלה הזו שנתעוררה בחוק מס-ההכנסה. (ב) בדיון על חוקי התקציב ישנם סדרים מיוחדים; (ג) אפשר להגדיל את התקציב ואפשר להוריד סכומים מבלי שיחולו שנויים בחוקי הלואי.

בגלל נימוקים אלה אני סבור שהחלטה

שקבלנו היא החלטה נכונה.

ד.צ. פנקס:

לאחר ההחלטה שנתקבלה, אני מבקש לזהות את ישיבת הכנסת, כדי לאפשר לוועדת הכספים להתכנס ולנסח את ההסתייגויות, וכן לסנות את ואיש שיגן על העמדה של רוב הועדה.

ס. ארגוב:

אני הצבעתי נגד התפיסה הפרוצדורלית של מר פנקס, אבל לא אצאצא הצבעתי לגופן

של הסענות שלו.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00

=====